

Europeus, us equivo

Es pot esperar més estabilitat entre el dòlar, el ien i el marc gràcies als acords entre els set països més rics del món?

—El principal resultat de les reunions ministerials i de les intervencions dels bancs centrals sobre els mercats de divises és sempre contrari als objectius de partida: en realitat es creen factors d'instabilitat i malversació. El dòlar és amb tota evidència una moneda de valor inferior al ien i al marc, però a l'últim es recuperarà. A l'índex de canvi actual, el producte nacional del Japó, convertit en dòlars, dona una renda per càpita superior al quart o a la meitat de la dels nord-americans. Ningú no s'ho podria creure! Mentrestant, Japó, Alemanya i altres països han tingut la poca traça de contribuir a la persistència del dèficit comercial americà tot acumulant grans quantitats de dòlars, i la depreciació d'aquesta moneda recau sobre els seus contribuents. Una tercera part dels ingressos del capital dels Estats Units en aquests darrers anys prové de bancs centrals estrangers que s'esforcen en va a interompre la baixada del dòlar. Aquestes intervencions costen car i representen un error considerable, com ho demostra la crisi japonesa actual. El banc central del Japó ha comprat milers de milions de dòlars i ha perdut almenys cinc vegades més perquè ha provocat un augment molt gran de la liquidesa del Japó. Conseqüència: apareix una enorme especulació financera i immobiliària que lògicament ha acabat malament.

—*Què pensa de la unitat monetària europea?*

—No veig cap possibilitat d'existència d'una moneda única en un futur previsible. Evidentment, per als europeus seria molt desitjable posseir una moneda única comuna com als Estats Units. Per a aconseguir-ho, és necessària una zona geogràfica on els béns i els habitants es desplacen bastant lliurement i on existesca una homogeneïtat prou estreta en els interessos perquè les evolucions divergents entre les regions no comporten tensions polítiques insuportables.

En l'actualitat, als EUA les dificultats econòmiques són més sensibles a Nova Anglaterra que a la resta del país. Si aquest estat fóra independent, estaria temptat de recórrer a la devaluació. Però aquesta situació no pot existir, ja que constituïm una nació amb una llengua comuna, una sola estructura política i l'acceptació implícita i general que en un moment donat una regió pot tenir més problemes que les altres. Fa uns anys era el sud. Penseu que els països europeus estaran disposats a acceptar aquestes divergències sense trencar el contracte d'unió? Dubte molt que aquestes condicions psicològiques,

Segons l'economista nord-americà Milton Friedman, premi Nobel d'economia, de 83 anys, la unió monetària només pot mantenir-se en el marc d'una Unió Europea compacta. Friedman, un partidari decidit del liberalisme i l'economista més influent des de Keynes, analitza en aquesta entrevista els principals desafiaments de l'economia mundial.

malgrat tot indispensables per la consolidació d'una moneda única, existesquen a Europa. Perquè Europa assolira una situació comparable, caldria suprimir el Banc de França, el Banc d'Itàlia, el Bundesbank, el Banc d'Anglaterra, etc. I construir un banc central per a Europa.

—*Això és el que preveu el tractat de Maastricht.*

—És clar. Però entre preveure-ho i aconseguir d'establir-ho hi ha una gran diferència. Al capdavall, el tractat de Roma, signat l'any 1957, plantejava l'eliminació de totes les barreres duaneres entre els països del Mercat Comú. Uns quaranta anys més tard, encara subsisteixen. D'altra banda, el banc central europeu hauria d'estar dirigit per un comitè compost de representants dels diferents països membres. Però també dubte de la capacitat d'una institució constituïda així i que resisteixca les tensions polítiques com ha pogut fer-ho un organisme autènticament nacional com és el banc central dels Estats Units.

—*El Fons Monetari Internacional, que celebrava fa poc la seua cinquantesima assemblea general anual, hauria de ser reactivat?*

—Si l'FMI fóra una institució privada, hauria fet fallida fa temps. Fou creat per controlar un sistema de canvis fixos, però ha perdut la raó d'existir amb l'adveniment dels canvis flotants entre el 1971 i el 1973. Així i tot, no solament no ha desaparegut sinó que s'ha desenvolupat encara més.

—*No representa un paper útil en situacions límits com a prestador per al Tercer Món, com en el cas de Mèxic al començament d'aquest any?*

—Si Mèxic no haguera rebut l'ajut financer dels Estats Units i de l'FMI, hauria hagut de fer exactament el mateix, és a dir tornar a una política monetària raonable, amb la diferència que ho hauria fet més ràpidament.

—*Però aquesta intervenció de l'FMI, no ha evitat una crisi de confiança general pel que fa al Tercer Món?*

—Mèxic és un país petit i les conseqüències internacionals de la crisi que l'afecten, només poden ser limitades. Argentina, que ha resultat afectada per la crisi mexicana, no ho hauria estat tant sense l'operació de salvament del tresor americà i de l'FMI. Els inversors internacionals haurien jutjat Argentina directament pels seus propis resultats i no pels de Mèxic. Penseu que l'FMI és una institució nefasta. Fins i tot en l'única funció que li queda avui, la de fer de tutor de la política econòmica dels països subdesenvolupats, dona més mals consells que bons.

queu...

Incita a l'augment dels impostos perquè està obsedit per l'equilibri pressupostari, en comptes de preocupar-se prioritàriament pel creixement. Contribueix a la idea perillosa que el dèficit pressupostari té la prioritat, mentre que en realitat el problema central és el control de la despesa pública. A més, l'FMI capta constantment el capital dels països industrialitzats, siga augmentant el capital, siga, com es fa actualment, incrementant les facilitats de préstec, i aquests recursos serien més útils en els mercats.

—Com jutgeu l'evolució econòmica americana?

—Seria excel·lent solament que la majoria republicana del Congrés aplicara les reformes promeses als electors. Certes partides pressupostàries haurien de ser completament eliminades, però per ara encara no s'ha fet. A més, la transferència dels programes socials als estats, tot i mantenint un finançament federal, és un error. No és positiu descentralitzar el poder i conservar alhora la centralització del finançament. Els dubtes dels republicans poden costar-los molt cars en les pròximes eleccions presidencials del novembre del 1996. Pensava que Bill Clinton no podria tenir cap més possibilitat de sortir reelegit, però ja no n'estic tan segur. Per impedir la reelecció, en primer lloc, els republicans haurien de fer reducció d'impostos, com havien promès; haurien també de buscar entre els seus partidaris un candidat carismàtic com ho era Ronald Reagan. Cap dels candidats actuals presenta aquesta qualitat. El senador Bob Dole, que és qui té més possibilitats de ser elegit en la convenció republicana, sembla un polític massa veterà. Podríem dir que és l'equivalent americà a Jacques Chirac. Ell també va darrere la presidència des de fa vint anys. No la pot aconseguir de cap altra manera si no és per defecte. A més el milionari Ross Perot l'amenaça amb una candidatura triangular com en 1992. Amb un 19% dels vots Perot va assegurar l'elecció de Bill Clinton. Aquesta vegada vol fins i tot crear un tercer partit. Pat Buchanan, periodista i candidat contra George Bush el 1992, és considerat com el més conservador i com un parlamentari eficaç. Però com a proteccionista declarat també és l'equivalent americà de James Goldsmith. En els sistemes democràtics, les qualitats per ser elegit són gairebé les contràries de les que es necessiten per governar correctament!

—Hem d'afegir-hi el general Colin Powell.

—Ah! Té molt d'interès a vendre el seu llibre *Un nen del Bronx* i no crec que arribe a ser candidat. A més a més, segurament els republicans

“Les relacions entre democràcia i economia de mercat són complexes. En un principi la democràcia afavoreix el mercat, però, a la llarga comencen a aparèixer tensions. Per exemple a Alemanya, la llibertat econòmica ha reculat molt des de fa vint o trenta anys sota la pressió d'interessos sectorials.”

no desitjarien que fóra el seu líder. Powell no és l'equivalent del que fou Lisenhower en 1952. Tampoc no acceptaria ser subordinat de Ross Perot. Al meu entendre, la millor persona per dirigir el futur dels republicans seria el líder de la Cambra dels representants, Newt Gingrich.

—No has escrit mai que la democràcia tendeix a destruir l'economia del mercat?

—Es veritat. Afortunadament existeix una aturada del socialisme provocada per la revolta fiscal que la pujada del canvi genera. Per això és molt important que els republicans redueixquen els impostos. Al capdavall, les relacions entre democràcia i economia de mercat són complexes. En un principi la democràcia afavoreix el mercat, però, a la llarga comencen a aparèixer tensions. Per exemple a Alemanya, la llibertat econòmica ha reculat molt des de fa vint o trenta anys sota la pressió d'interessos sectorials.

Robert Lozada

© L'Express-EL TEMPS

Traducció: Laia Climent